

УДК 796.421(477.82)(091)

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ ХОДЬБИ НА ВОЛИНІ В РОКИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Володимир Ялович¹, Антон Ялович¹, Андрій Марчук²

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, yalovuk.vt@ukr.net

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2021-03-42-47>

Перелік умовних скорочень:

ВОШВСМ – Волинська обласна школа вищої спортивної майстерності.

ВНУ – Волинський національний університет.

ДЮСШ – дитячо-юнацька спортивна школа.

ЗТУ – заслужений тренер України.

ЛДПІ – Луцький державний педагогічний інститут.

МСМК – майстер спорту міжнародного класу.

МС СРСР – майстер спорту Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

МСУМК – майстер спорту України міжнародного класу.

МСУ – майстер спорту України.

КМСУ – кандидат у майстри спорту України

ШВСМ – школа вищої спортивної майстерності.

ФСТ – фізкультурне спортивне товариство

ОІ – Олімпійські ігри.

ЧС – чемпіонати світу.

КС – кубки світу.

ЧЄ – чемпіонати Європи.

КЄ – кубки Європи.

ЧУ – чемпіонати України.

КУ – кубки України.

Анотація

Актуальність. На Волині спортивна ходьба в роки незалежної України стає однією із провідних дисциплін легкої атлетики. У процесі розвитку спортивна ходьба відіграла значну роль у прославленні Волині й України на міжнародних змаганнях різного ґатунку. Спортсмени, які займаються спортивною ходьбою, зробили значний внесок у розвиток легкої атлетики на Волині, Україні, Європи та світу. Розвиток спортивної ходьби оцінюється результатами підготовки спортсменів високого класу та їх успішними виступами на змаганнях. Неодноразово на європейських і світових змаганнях піднімався прапор України й грався Гімн нашої держави на честь перемоги наших спортсменів. Результати виступів спортсменів не завжди об'єктивно висвітлюються та з роками вони стають забути. **Мета дослідження** – проаналізувати історичний розвиток спортивної ходьби на Волині в роки незалежності України. **Методи дослідження.** Історико-педагогічний аналіз архівних документів, звіти спортивних організацій («Спартак», «Динамо», «Колос», «Україна», «Авангард») спортивного управління Волинської обласної держадміністрації, опитування тренерів та керівників спортивних товариств, ДЮСШ, інформаційних ресурсів мережі Інтернет. **Результати дослідження.** Аналіз та узагальнення архівних даних, опитування тренерів дали можливість розкрити історичний розвиток спортивної ходьби на Волині. Спортивні організації в 1991 році, після розпаду СРСР, змогли зберегти цей вид легкої атлетики. Із роками поступово розширювалося коло організацій, що сприяли розвитку спортивної ходьби на Волині. Це дало можливість спортсменам Волині досягати значних результатів й успішно виступати на міжнародних змаганнях. За роки незалежності України на Волині підготовлено 7 учасників Олімпійських ігор, 15 – МСУМК, 31 – МСУ, 100 – КМСУ. Спортсмени Волині за цей період на кубках і чемпіонатах Європи та світу здобули 11 золотих, 6 срібних і 4 бронзових нагород. **Висновки.** Здійснений історико-педагогічний аналіз розвитку спортивної ходьби на Волині дав змогу виокремити певні досягнення спортсменів у незалежній Україні. Великий внесок у розвиток спортивної ходьби на Волині зробили: ВНУ імені Лесі Українки, Любешівська дитячо-юнацька школа. ВНУ ім. Лесі Українки стала базою для забезпечення дорослих спортсменів, а ДЮСШ смт Любешова – дітей шкільного віку в проведенні тренувальних занять. Крім того, вищезазвані заклади відіграють важливу роль у житті спортсменів, дають можливість підвищувати спортивну майстерність і прославляти Україну та Волинь на міжнародних змаганнях різного ґатунку.

Ключові слова. Спортивна ходьба, спортивна підготовка, спортивні організації, показники досягнень спортсменів.

Владимир Ялович, Антон Ялович, Андрей Марчук. История развития спортивной ходьбы на Волыни в годы независимой Украины. Актуальность. На Волыни спортивная ходьба в годы независимости Украины играет одну с главных ролей в легкой атлетике. В процессе развития спортивная ходьба сыграла особенную роль в вознесении Волыни и Украины на международных соревнованиях разного значения. Спортсмены, которые занимаются спортивной ходьбой, сделали значимый вклад в развитие легкой атлетики на Волыни, Украине, Европе и в мире. Развитие спортивной ходьбы оценивается результатами подготовки спортсменов высшего класса и их успешными выступлениями на соревнованиях. Неоднократно на европейских и мировых соревнованиях поднимался флаг Украины и играл гимн нашего государства на честь победы наших спортсменов. Результаты выступлений спортсменов не всегда объективно освещают и с годами они становятся забытые. **Цель исследования** – проанализировать историческое развитие спортивной ходьбы на Волыни в годы независимости Украины. **Методы исследования.** Историко-педагогический анализ архивных документов, отчеты спортивных организаций («Спартак», «Динамо», «Колос», «Украина», «Авангард»), отчеты спортивного управления Волынской областной государственной администрации, опрос тренеров и руководителей спортивных обществ, ДЮСШ, информационных ресурсов в сети Интернет. **Результаты исследований.** Анализ и обобщение отчетов дали возможность раскрыть историческое развитие спортивной ходьбы на Волыни. Спортивные организации в 1991 году, после распада СССР, смогли уберечь этот вид легкой атлетики. С годами постепенно возрастало количество организаций, что помогали развитию спортивной ходьбы на Волыни. Это дало возможность спортсменам Волыни достичь значительных результатов и успешно выступать на международных соревнованиях. За годы независимости Украины на Волыни было подготовлено 7 участников Олимпийских игр, 15 – МСУМК, 31 – МСУ, 100 – КМСУ. Спортсмены Волыни за этот период на кубках и чемпионатах Европы и мира завоевали 11 золотых, 6 серебряных и 4 бронзовых наград. **Выводы.** Историко-педагогический анализ развития спортивной ходьбы на Волыни дал возможность выделить отдельные достижения спортсменов в независимой Украины. Большой вклад у развитие спортивной ходьбы на Волыни сделали ВНУ имени Леси Украинки, Любешовская детско-юношеская школа. ВНУ им. Леси Украинки стал основной базой для подготовки взрослых спортсменов, а ДЮСШ пгт Любешова детей школьного возраста в проведении тренировочных занятий. Кроме этого, названные учреждения играют важную роль у жизни спортсменов, дают им возможность повышать спортивное мастерство и славить Украину и Волынь на международных соревнованиях разного уровня.

Ключевые слова: спортивная ходьба, спортивная подготовка, спортивные учреждения, показатели достижений спортсменов.

Volodymyr Yalovyk, Anton Yalovyk, Andrii Marchuk. The History of Race Walking Development in Volyn Region During the Years of Independent Ukraine. Topicality. During the years of Ukrainian independence the race walking in Volyn region has been one of the leading athletic disciplines. In the process of development race walking has played a significant role in glorifying Ukraine at various international competitions. The race walkers have contributed a lot to the development of athletics in Volyn, Ukraine, Europe and all over the world. The progress of race walking is assessed by the training results of high-level athletes and their successful performances at the competitions. The flag of Ukraine was repeatedly raised at European and international competitions and the anthem of Ukraine was played to honor the victory of Ukrainian athletes. The results of the athletes' performances are not always objectively announced and get forgotten over the years. **The Purpose of the Research** is to analyze the historical development of race walking in Volyn region during the years of independent Ukraine. **Methods of the Research.** Historical and pedagogical analysis of archival documents, reports of the Spartak, Dynamo, Kolos, Ukraina and Avangard sports organisations, interviews with coaches and chiefs of sports clubs, children's and youth sports school and internet informational sources have been used in the research.

Results of the Research. The analysis and generalization of archival reports and coaches surveys enabled to reveal the historical development process of race walking in Volyn region. The sports organizations in 1991 after the USSR collapse could maintain this kind of athletics. Over the years the number of organizations that contributed to race walking progress in Volyn region gradually expanded. It enabled the Volyn athletes to achieve remarkable results and perform successfully at the international competitions. Since the declaration of Independence of Ukraine 7 participants of the Olympic games, 15 Masters of Sports of International Class, 31 Masters of Sports of Ukraine and 100 Candidates for Masters of Sports have been trained in Volyn region. During this period Volyn athletes have obtained 11 golden, 6 silver and 4 bronze awards at the European and World Championships. **The Conclusions.** The accomplished historical and pedagogical analysis of the race walking progress in Volyn region enabled to single out certain athletes' achievements in independent Ukraine. A great contribution to the development of race walking in Volyn region has been made by Lesya Ukrainka Volyn National University and Liubeshiv Children's and Youth School. The Lesya Ukrainka Volyn National University became the basis for providing adult athletes, when Liubeshiv Children's and Youth School provided the schoolchildren with training classes. Moreover, these institutions provide the opportunity of enhancing sports skills and glorifying Volyn region and Ukraine at the various international competitions.

Key words: race waling, sports education, sports organizations, athletes, achievement indicators of athletes.

Вступ. Розпад Радянського Союзу сприяв розвитку України як незалежної держави. Завдяки розвалу імперської держави Україна отримала можливість створювати умови для самостійного

управління у сферах економіки, спорту тощо. У спорті з'явилася можливість самим формувати команди України для виступів на змаганнях всесвітнього рангу. У зв'язку з цим розпочалася розбудова олімпійських і неолімпійських видів спорту. Для подальшого розвитку видів спорту в Україні долучилися спортивні товариства в областях, ШВСМ та заклади освіти.

На Волині розвиток спорту у перші роки незалежності зазнав певних перебудов. Відбулися деякі зміни в розвитку видів спорту, що розвивалися на Волині. Серед них значне місце посідає історія розвитку спортивної ходьби [1; 2; 3; 4; 5]. Спортсмени Волині отримали можливість захищати честь України на змаганнях різного рангу. Із кожним роком спортивна ходьба ставала популярною, а спортсмени почали досягати значних успіхів на чемпіонатах України, Європи та світу.

Виступи спортсменів Волині зі спортивної ходьби частково висвітлювалися в місцевих засобах інформації. Найчастіше про спортивну ходьбу зазначалося в успішних виступах спортсменів на змаганнях. Представники цього виду спорту досягли значних успіхів на міжнародній арені. Дещо про розвиток спортивної ходьби на Волині можна знайти в інформаційних ресурсах мережі Інтернет.

Більш детальне висвітлення розвитку спортивної ходьби на Волині в роки незалежної України – є актуальною темою вивчення та дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати історичний розвиток спортивної ходьби на Волині в роки незалежності України.

Методи дослідження. Історико-педагогічний аналіз архівних документів, звіти спортивних організацій («Спартак», «Динамо», «Колос», «Україна»), спортивного управління Волинської обласної держадміністрації, опитування тренерів та керівників спортивних товариств, ДЮСШ, інформаційних ресурсів мережі Інтернет.

Результати дослідження. Розвиток спортивної ходьби на Волині в перші роки незалежності України розпочався і Луцькому державному педагогічному інституті імені Лесі Українки (1993 – Волинський державний університет імені Лесі Українки) та в с. Залаззя Любешівського району в 1991 р. У ЛДПІ ім. Лесі Українки секції зі спортивної ходьби вели старші викладачі кафедри легкої атлетики та зимових видів спорту Лісінський Ю. Ю., Ялович В. Т. (МС СРСР).

У с. Залаззя Любешівського району започаткувала розвиток спортивної ходьби Борисюк В. І. (МС СРСР), яка потім стала директором Любешівської ДЮСШ (табл. 1).

Таблиця 1

Кількісні показники виступів спортсменів Любешівської ДЮСШ 1991–2021 рр.

№ з/п	Вид легкої атлетики	Підготовка спортсменів							
		ОІ	МСУМК	МСУ	КМСУ	ЧС і КС	ЧЄ і КЄ	ЧУ	КУ
1	Спортивна ходьба	2	3	8	20	15	18	100	80

За роки незалежності Любешівська ДЮСШ зробила значний внесок у розвиток спортивної ходьби на Волині.

Таблиця 2

Зародження спортивної ходьби на Волині в роки незалежності

№ з/п	Спортивне товариство	Роки	Навчальний заклад	Рік	ДЮСШ	Рік
1	«Спартак»	1992	ВНУ ім. Лесі Українки	1991	смт Любешів	1991
2	«Колос»	1992	Педагогічний коледж	2007	м. Горохів	2000
3	«Динамо»	2013	Академія рекреаційних технологій і права	2014	м. Луцьк	2004
4	«Україна»	1992	Луцький інститут розвитку людини «Україна»	2000	смт Луків	2013
5	«Авангард»	1991			м. Ковель	2012

У спортивних товариствах розвиток спортивної ходьби розпочався з виступів спортсменів за ці товариства, зокрема МСМК – Калитка М.; Калитка С. – «Спартак», МСМК Пастерук І. – «Авангард», МСМК Дручик В. – «Україна», МСМК Савчук В., Лук'янчук О. – «Колос», МСМК Банзерук І. – «Динамо» (табл. 2).

У 2004 р. на базі ФСТ «Спартак» створено Луцьку дитячо-юнацьку спортивну школу легкої атлетики спортивного товариства «Спартак». Директором школи призначено Калитку М. Ф. Спортивна школа з легкої атлетики сприяла подальшому розвитку спортивної ходьби на Волині та в м. Луцьку (табл. 3).

Таблиця 3

Кількісні показники виступів спортсменів Луцької ДЮСШ легкої атлетики «Спартак» протягом 2004–2018 рр.

№ з/п	Вид легкої атлетики	Підготовка спортсменів							
		ОІ	МСУМК	МСУ	КМСУ	ЧС і КС	ЧЄ і КЄ	ЧУ	КУ
1	Спортивна ходьба	5	8	17	39	22	22	195	110

У с. Шклінь Горохівського району тренувати спортсменів зі спортивної ходьби розпочав МСУ Мізернюк Л., який заклав основу техніки ходьби своїй дочці – Мізернюк О. (нині – Собчук О.).

У смт Луків секцію спортивної ходьби очолив Троцюк О., який зумів підготувати декілька спортсменів, які виступали на чемпіонатах України та міжнародних змаганнях. На жаль, секція ходьби проіснувала вісім років, а потім розпалася.

У м. Ковель спробував тренувати дітей, які почали займатися спортивною ходьбою, Панасюк С. Секція спортивної ходьби проіснувала три роки, а тренер перейшов тренувати спортсменів-інвалідів.

Луцький інститут розвитку людини «Україна», який очолив ЗТУ Карпюк Р. створив умови для розвитку спортивної ходьби серед студентів закладу. Завдяки йому спортсмени інституту неодноразово ставали чемпіонами й призерами чемпіонатів України та міжнародних змагань.

Волинський національний університет імені Лесі Українки став базою в підготовці спортсменів високої кваліфікації зі спортивної ходьби серед вузів України. Як свідчать результати табл. 4, студенти закладу на останніх трьох Всесвітніх літніх універсіадах зі спортивної ходьби досягли значних успіхів.

Таблиця 4

Переможці та призери Всесвітньої літньої універсіади

№ з/п	Прізвище, ім'я	Звання	Дистанція	Зайняте місце		
				золоті	срібні	бронзові
1	Банзерук Іван	МСУМК	20 км	1		1
2	Мирончук Валентина	МСУМК	20 км	1	1	
3	Собчук Олена	МСУМК	20 км		1	
4	Філюк Марія	МСУМК	20 км		1	
Усього				2	3	1

Випускники й студенти волинського вишу здобули дві золоті, три срібних та одну бронзову медалі. Троє спортсменок за успішний виступ нагороджено орденом княгині Ольги III ступеня.

Найбільший успіх волинських скороходів досягається в XXI ст. Серед них першим досяг успіху Луцик Іван, який у складі збірної України виборов III місце на Кубку Європи у 2003 р. У 2005 р. Прокопук Надія (Боровська), Луцик Іван, Чхань Сергій, Ковальчук Ніна в загальнокомандному заліку посіли I місце Кубка Європи (табл. 3).

Із 2006 по 2013 рр. в Україні відбувається зниження результатів і, відповідно, спортсмени не досягають успіхів. Волинські спортсмени також показують дещо нижчі результати, окрім Прокопук Надії, яка брала участь у XXIX (2008, Пекін), XXX (2012, Лондон) Олімпійських іграх.

Починаючи з 2013 р., на Волині зростає кількість висококваліфікованих спортсменів. Серед них значного успіху досяг Банзерук Іван, який у 2013 р. у складі збірної команди України посів II місце на Кубку Європи, а у 2014 р. разом із Сахаруком Ігорем на командному Кубку світу зі спортивної ходьби вибороли I місце. У 2015 р. на Кубку Європи Банзерук І. посів II місце в особистому заліку й I – у командному. У 2016 і 2018 рр. на командному чемпіонаті світу зі спортивної ходьби в складі збірної команди України виборює срібні медалі, а у 2017 на Кубку Європи стає переможцем в особистому та командному заліку, 2019 – I місце в командному заліку, 2021 р. – III місце. Він також стає учасником Олімпійських ігор у Ріо-де-Жанейро (2016), Токіо (2020) рр.

Із 2017 р. ІААФ уключає в програму легкої атлетики спортивну ходьбу на дистанцію 50 км серед жінок. У 2018 р. Вітовщик Василина у складі збірної команди України посідає III місце на командному чемпіонаті світу зі спортивної ходьби на дистанції 50 км у командному заліку. У 2019 р. волинянки Мирончук Валентина й Собчук Олена в командному заліку Кубка Європи стають переможцями на дистанції 50 км. Собчук О. у 2021 р. на командному чемпіонаті Європи зі спортивної ходьби на дистанції 20 км у загальному заліку посідає II місце й 6-те особисте.

Таблиця 5

Переможці та призери Командного чемпіонату світу, Європи, Кубків світу, Європи

№ з/п	Прізвище, ім'я	Звання	Дистанція	Зайняте місце		
				золоті	срібні	бронзові
1	Банзерук Іван	МСУМК	50 км	4	5	2
2	Сахарук Ігор	МСУМК	50 км	1	1	
3	Мирончук Валентина	МСУМК	50 км	1		
4	Вітовщик Василина	МСУ	50 км			1
5	Собчук Олена	МСУМК	20; 50 км	1	1	
6	Собчук Дмитро	МСУМК	50 км	1		
7	Шумік Віктор	МСУМК	10; 20 км			2
8	Луцик Іван	МСУ	20 км	1		1
9	Боровська Надія	МСУМК	20 км	1		
Усього				10	7	6

За роки незалежної України спортсмени-ходоки досягли значних успіхів у цьому виді спорту. Вони захищали спортивну честь країни на міжнародних змаганнях різного гатунку. Так, зокрема, волинські спортсмени в шести Олімпійських іграх узяли участь – Савчук В. (Сідней, 2000 р.), Прокопук (Боровська) Н. – тричі, (Пекін, 2008; Лондон, 2012, Ріо-де-Жанейро, 2016 р.); Банзерук І. – двічі (Ріо-де-Жанейро, 2016 р.; Токіо, 2020), Мирончук В. (Ріо-де-Жанейро, 2016 р.), Сахарук М. (Токіо, 2020).

Із табл. 6 видно, що за роки незалежності нашої держави значно зросла майстерність наших провідних спортсменів. Це відбулося завдяки новим підходам до навчально-тренувального процесу: зростання тренерської майстерності та спільних заходів між навчальними закладами освіти, управліннями відділень спорту, спортивних товариств, ВОШВСМ тощо.

Таблиця 6

Кількісні показники виступів спортсменів-ходаків Волині на міжнародних змаганнях

Учасник ОІ	Підготовка спортсменів			Участь у змаганнях			
	МСУМК	МСУ	КМС	ЧС	КС	ЧЄ	КЄ
7	15	31	100	12	13	17	19

Проаналізувавши результати табл. 4, можемо стверджувати, що спортсмени Волині брали участь у Кубках, чемпіонатах світу та Європи. За період незалежності тренерам удалося підготувати значну кількість висококваліфікованих спортсменів – 15 майстрів спорту України міжнародного класу, 31 майстра спорту України та понад 80 кандидатів у майстри спорту України.

Дискусія. Проведене дослідження дає можливість підтвердити, що спортивна ходьба на Волині досягла високого рівня. Історію розвитку спортивної ходьби на Волині висвітлено всього двічі – це тези й програми змагань «Луцька десятка». Результати наших досліджень доповнюють науковий пошук розвитку спортивної ходьби та зростання спортивної майстерності в спортсменів Волині.

Уперше обґрунтовано розвиток спортивної ходьби на Волині за період 1990–2021 рр. Вона характеризується підготовкою спортсменів у різних спортивних організаціях.

Підтверджено, що поєднання дій спортивних організацій із побудовою тренувальних програм розвитку спортивної ходьби та досвіду професійних тренерів сприяє кваліфікованому здійсненню підготовки спортсменів для досягнення високих результатів на змаганнях різного рангу.

Висновки та перспективи подальших дослідження. Здійснений історико-педагогічний аналіз розвитку спортивної ходьби на Волині дав змогу виокремити певні досягнення спортсменів у незалежній Україні.

Великий внесок у розвиток спортивної ходьби на Волині зробили ВНУ імені Лесі Українки, Любешівська дитячо-юнацька школа. ВНУ ім. Лесі Українки стала базою для забезпечення дорослих спортсменів, а ДЮСШ смт Любешова – дітей у проведенні тренувальних занять. Крім того, вище-названі заклади відіграють важливу роль у житті спортсменів, дають можливість підвищувати спортивну майстерність і прославляти Україну та Волинь на міжнародних змаганнях різного гатунку.

Джерела та література

1. Мазурчук О. Т., Амброзьяк О. В. Сучасний стан. Проблеми та перспективи розвитку сфери фізичної культури і спорту на Волині. *Молодіжний науковий вісник*. Луцьк, 2007. С. 23–27.
2. Звіти за 2002–2018 рік. Фізкультурно-спортивне товариство «Спартак». *Фізкультурно-спортивне товариство «Спартак»*. Луцьк, 2018.
3. Звіти за 1995–2005. Фізкультурно-спортивне товариство «Динамо». *Фізкультурно-спортивне товариство «Динамо»*. Луцьк, 2005.
4. Ялович В., Ялович А., Банзерук К. Історичні аспекти становлення і розвитку Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності. *Молодіжний науковий вісник*. Луцьк, 2016. С. 23–27.
5. Ялович В., Ялович А., Шумік В. Діяльність Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності в Україні. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. Луцьк, 2020. 4(52). С. 12–17. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-04-12-17>
6. Ялович В. Т., Мирончук В. О. Аспекти розвитку спортивної ходьби на Волині. *XI Міжнародна науково-практична конференція аспірантів та студентів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень»*. Луцьк, 2017. С. 1054–1056.

References

1. Mazurchuk, O. T., Ambroziak, O. V. (2007). Suchasnyi stan. Problemy ta perspektyvy rozvytku sfery fizychnoi kultury i sportu na Volyni [Current state. Issues and prospects of Physical Education and Sports development in Volyn]. *Molodizhnyi naukovyi visnyk*. Lutsk, 23–27.
2. Zvity za 2002–2018 rik (2018). Fizkulturno-sportyvne tovarystvo «Spartak» [Reports for 2002–2018. Physical Education and Sports Society «Spartak»]. *Fizkulturno-sportyvne tovarystvo «Spartak»*. Lutsk.
3. Zvity za 1995–2005 (2005). Fizkulturno-sportyvne tovarystvo «Dynamo» [Reports for 1995–2005. Physical Education and Sports Society «Dynamo»]. *Fizkulturno-sportyvne tovarystvo «Dynamo»*. Lutsk.
4. Yalovyk, V., Yalovyk, A., Banzeruk, K. (2016). Istorychni aspekty stanovlennia i rozvytku Volynskoi oblasnoi shkoly vyshchoi sportyvnoi maisternosti [Historical aspects of formation and development of Volyn Regional School of Higher Sportsmanship]. *Molodizhnyi naukovyi visnyk*. Lutsk, 23–27.
5. Yalovyk, V., Yalovyk, A., Shumik, V. (2020). Diialnist Volynskoi oblasnoi shkoly vyshchoi sportyvnoi maisternosti v Ukraini [Activities of the Volyn Regional School of Higher Sportsmanship in Ukraine]. *Fizychnye vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*. Lutsk, 4(52), 12–17. <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2020-04-12-17>.
6. Yalovyk, V. T., Myronchuk, V. O. (2017). Aspekty rozvytku sportyvnoi khodby na Volyni [Aspects of racewalking development in Volyn]. *XI Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia aspirantiv ta studentiv «Moloda nauka Volyni: priorytety ta perspektyvy doslidzhen»*. Lutsk, 2017, 1054–1056.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2021 р.